

БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ В ТРУДОВЕТЕ НА ЗИНА МАРКОВА

ст.н.с. д-р **Милен Куманов**, GSM 0887176861

Маркова, Зина. Избрани съчинения : Т. 1. Монографии ; Т. 2. Студии и статии / Зина Костадинова Маркова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2007 ; 2008. — 848 с. : 1 портр.; — 575 с. : 1 л. портр.
ISBN 9789543222292
ISBN 9789543222490
System number
System number

Сред българските историци, занимаващи се с проблемите на Възраждането, се нарежда и името на проф. дин Зина Маркова. По-голямата част на нейните публикации са посветени на борбата на българския народ за църковна национална независимост. В това отношение тя се явява истински продължител на делото на проф. Петър Ников и проф. Михаил Арнаудов.

В своите монографии на тази проблематика тя привлича огромен архивен и друг материал, извлечен от наши и чуждестранни архивохранилища, което ѝ позволява да очертае още по-релефно основните етапи на църковно-националната борба. Зина Маркова не се колебае да вземе непосредствено отношение и по редица дискуссионни проблеми, свързани както с борбата за църковна национална независимост, така и с поведението на някои от представителите на висшето духовенство. Наред с проблемите на църковно-националната борба Зина Маркова посвещава някои свои изследвания и на българското национално революционно движение и по-специално на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, извършила своя героичен подвиг през лятото на 1868 г.

Зина Маркова постъпва като научен сътрудник в Института по история при БАН след успешна защита на кандидатската дисертация (днес приравнена към т.нар. „малък доктор“). Известно време преподава и в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 1979 г. е избрана за старши научен сътрудник, а след успешна защита на докторска дисертация през 1988 г. става и старши научен сътрудник I ст., отговаряща на научно-образователната степен „професор“.

Освен сполучливо избраната проблематика — в областта на Българското възраждане и по-конкретно борбата на българския народ за извоюване на църковна национална независимост — Зина Маркова се откроява и като проникновен и задълбочен изследовател. Ето защо публикациите ѝ се отличават с богата документалност, с много нови издирени документи и материали. В същото време като истински учен тя отдава необходимото значение и на всичко написано по изследваните от нея проблеми. Друга отличителна черта на Зина Маркова като изследовател е нейната особена грижа към езика и изказа. Това придава на трудовете ѝ голяма живост за разлика от сухия академизъм, който битува в изследванията на повечето от нашите проучватели на родната

ни история. И това именно ги прави не само по-четивни, но и достъпни за по-голяма читателска аудитория.

От казаното до тук е видно, че Зина Маркова се очертава като продуктивен и в същото време крайно задълбочен автор, оставил трайна диря като изследовател на епохата на Българското възраждане. Може само да се съжالياва, че жестоката болест я грабна в момент, когато бе натрупала много знания и богат изследователски опит, които биха ѝ позволили да направи още изследвания по избраната от нея проблематика.

Зина Маркова остави след себе си огромно по обем и значимост научно творчество. Монографиите ѝ вече отдавна са библиографска рядкост. Що се отнася до студиите и статиите ѝ — те са пръснати в различни издания, което ги прави труднодостъпни за изследователите на възрожденското ни минало, а още повече за любителите на тази епоха. В този вид очевидно нейните трудове ще бъдат по-достъпни не само за изследователите, но и за всички, които проявяват интерес към борбата на българския народ за църковна независимост и политическо освобождение през епохата на Възраждането.

Включените в том първи монографии бележат върховите постижения на авторката като един от най-задълбочените изследователи на възрожденската ни епоха. Те са посветени на църковно-националната борба на българския народ и на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. И трите монографии се издават без каквото и да било съкращаване. Две от тях излизат с показалците, които самата авторка е изготвила при публикуването им, а третата има показалец, изготвен при поместването ѝ в т.1. на Събраните съчинения. Така и трите съчинения са унифицирани, като показалците към тях позволяват на читателите да се ориентират по-бързо и по-лесно в богатото им и разнообразно съдържание.

В том втори са включени най-важните студии и статии на Зина Маркова, резултат от четвъртвековната ѝ изследователска дейност. Те не само допълват, но и дават разширена представа за обектите на нейното внимание. По-голяма част също третират въпроси от борбата на българския народ за извоюване на църковна национална независимост, но някои от тях са посветени и на проблеми извън тази област. Като цяло студиите и статиите са посветени на възрожденската епоха.

Както монографиите в том първи, така и студиите и статиите от том втори се публикуват без каквото и да било съкращения. Тези от тях, които са публикувани на чужди езици (английски, френски и руски), се придружават и с превод на български език, за да стане съдържанието им достъпно за по-широк кръг от нашата общественост, проявяваща интерес към епохата на Българското възраждане.